

**15 JUNI
2019**

**BINNENKIJKEN IN
BIJZONDERE GEBOUWEN**

**DEN
HAAG
2019 DAG VAN DE
ARCHITECTUUR**

dvda-den Haag.nl

Plek voor iedereen

De ervaring van architectuur in de stad wordt bepaald door wie je bent. De stad is het thuis van vele mensen, ieder met een unieke blik en een eigen gebruikspatroon. De architectuur en het ontwerp bieden ruimte aan al die verhalen en opvattingen.

Op **ZATERDAG 15 JUNI 2019** vindt voor de zeventiende keer de **DAG VAN DE ARCHITECTUUR DEN HAAG** plaats. Eén dag per jaar openen bijzondere gebouwen hun deuren voor architectuurrondleidingen en zijn er tal van speciale activiteiten. Om een zo interessant en gevarieerd mogelijk programma samen te stellen, werken we ook dit jaar samen met de **DAG VAN DE BOUW**; beide publieksevenementen vallen op dezelfde dag.

Deze dag maakt zichtbaar dat er voor iedereen plek is in de stad – soms gepland, maar even vaak toevallig. In het programma maak je kennis met verschillende ervaringen van gebruikers. Van een street artist tot een hardloper, van dakbewoners tot mensen die werken voor de overheid. We laten zien dat er oneindige mogelijkheden zijn in Den Haag en dat er unieke blikken op de stad bestaan. Zo komen op deze dag vele leefwerelden een stukje dichterbij elkaar.

Wij kijken vooral uit naar alle opengestelde gebouwen en de vele specifieke rondleidingen en tours die deze veelzijdigheid laten zien. Wie wil nu niet de voormalige Amerikaanse ambassade in? Of de bouwplaats van het OCC aan het Spuiplein op? Het volledige overzicht is te vinden in het hart van deze uitgave.

We hopen jullie allemaal te zien op 15 juni!

COLOFON

De Dag van de Architectuur 2019 is georganiseerd door Tim de Boer, Paul de Vries, Jelle van Boggelen en vele anderen.

Deze dag is mede mogelijk gemaakt door gemeente Den Haag, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, BPD Cultuurfonds, Fonds 1818 en de BNA.

DEN HAAG CENTRAAL:
HOOFDREDACTIE
Herman Rosenberg

CHEF REDACTIE
Annerieke Simeone

EINDREDACTIE
Herman Jansen

REDACTIE
Jasper Gramsma (coördinator), Vera de Jonckheere, Marc Konijn, Jeroen van Raalte en George Vermij

FOTOGRAFIE
Winish Chedi

VORMGEVING
Anneke de Zwaan

Ontwerp voorpagina en programma pagina's:
Jantien Methorst, Things to Make and Do en Christian van der Kooy

UITGEVER
René Wagemaker

ADVERTENTIES
Rob Jurriaans
Rogier Panis

Den Haag door

Niet de architect of stedenbouwer, maar de gebruiker staat dit jaar centraal op de Dag van de Architectuur. 'Door andere ogen' is het thema van deze zeventiende editie. Studenten van de Rotterdamse Academie van Bouwkunst gingen in Den Haag op pad om hun vak eens van een andere kant te bekijken en maakten er een filmproject over. Vier perspectieven uitgelicht.

Door Jasper Gramsma - Foto's: Winish Chedi

De stad als echoput

Naam: Marcel Boer
Leeftijd: 55 jaar

Bijzonderheden:
nagenoeg blind

"Als kind ben ik door een ongeluk aan één oog blind geworden. 25 jaar later kreeg ik tijdens een ruzie in het café een bierglas in mijn andere oog en raakte ik mijn zicht bijna helemaal kwijt. Nu zie ik alleen nog licht en contrast. Gelukkig woon ik al mijn hele leven in dezelfde buurt, daar kan ik me prima redden. Maar in de rest van Den Haag is het een stuk lastiger, omdat er nog niet zoveel is nagedacht over de stad voor blinde mensen. Vooral hoge stoepranden, fietspaden zonder geleidelijnen en stoplichten zonder rateltickers zijn een probleem. Op kruispunten zoals de Zevensprong aan de Loosduinseweg komt dat allemaal bij elkaar. Dan moet ik oversteken op gevoel. Meestal luister ik naar de tram en loop ik daarmee op, zodat ik zeker weet dat er geen ander verkeer

aankomt. Bij de tramhaltes is het wel perfect geregeld, al weten sommige mensen niet waarom daar ribbellijnen liggen. Die denken dat je daarachter moet blijven staan voor je veiligheid, of zetten er hun koffers op. De weerkaatsing van geluid is voor mij de belangrijkste manier om me te oriënteren, dat wordt met al dat elektrische verkeer steeds moeilijker. En hoogbouw kan ook een probleem zijn; als de wind er hard omheen waait, ben ik mijn geluid kwijt. Architecten zouden meer rekening moeten houden met contrast. Vaak ontwerpen ze alles in één kleur. Neem het stadhuis, met al die witte pilaren. Als de zon erop schijnt, zie ik niets meer, en er liggen ook geen geleidelijnen. Daarom zou ik zeggen: geef de looprichtingen een kleur. Als vrijwilliger bij de stichting Voorall test ik gebouwen. Ik heb de wethouder zelfs zover gekregen om blind met mij door het stadhuis te lopen. Hij heeft verbetering beloofd."

'Hoogbouw kan ook een probleem zijn; als de wind er hard omheen waait, ben ik mijn geluid kwijt'

Bekijk alle video's op:

andere ogen

De stad als 'shared space'

Naam: Tom Visser
Leeftijd: 29 jaar

Bijzonderheden:
student bouwkunde

"Ik wilde graag eens zien hoe de Grote Marktstraat functioneert. Het ontwerp is heel mooi, met de gedachte dat de straat een gezamenlijke ruimte is voor voetgangers, fietsers en bromfietzers waarin iedereen op elkaar let. Dat had ik zelf wel willen bedenken, maar hoe werkt dat in de praktijk? Met zo'n gecombineerde gebruiksfunctie doemt al snel de vraag op wie er nou eigenlijk de baas is. Als je het aan mensen voorlegt, heerst de fatsoensnorm en zeggen ze: we moeten op elkaar letten. Maar uiteindelijk geldt gewoon het recht van de sterkste. De praktijk is weerbarstig en daarom wordt de bromfiets al geweerd. In dat falen spelen alle ontwerpelementen een rol. Het ontwerp ten spijt is geble-

ken dat mensen meer ondersteuning nodig hebben en dat vraagt om regie. Dan moet je terug naar de tekentafel. Onlangs zijn er bloembakken geplaatst, waarmee een afkadering, dus de ontbrekende ondersteuning, gerealiseerd had kunnen worden, maar die zijn totaal willekeurig verspreid. Ook het gebrek aan ingangen voor winkels is een probleem. Bij de Bijenkorf gaat dat juist wel goed: door drie ingangen zorg je voor spreiding van mensen op straat en het geeft meer interactie. Een ander element dat beter kan, zijn de grote gesloten plinten. Zeker bij een gebouw als dat van Marks & Spencer, dat nu leegstaat, is een heel groot deel van de straat in onbruik geraakt. Kleine, menselijke initiatieven kunnen daarin al veel verandering en verbetering brengen. Zo zou je het terras van het tegenovergelegen restaurant van Jamie Oliver, dat in de schaduw ligt en dus nauwelijks wordt gebruikt, zolang naar de overkant kunnen verplaatsen. Kortom, wees flexibel."

'Met zo'n gecombineerde gebruiksfunctie doemt al snel de vraag op wie er nou eigenlijk de baas is'

De stad als canvas

Naam: Leo Heusdens
Leeftijd: 40 jaar

Bijzonderheden:
street artist

"Streetart draait om kunst in de openbare ruimte, meestal met een spuitbus en met een licht anarchistisch tintje door bijvoorbeeld een politieke boodschap. Maar het is breder dan graffiti. Dat ontstond in de jaren zeventig in New York en is er vooral op gericht om onder een pseudoniem een reputatie op te bouwen in de scene door steeds je eigen letters te herhalen. En het is vrijwel altijd illegaal. In de loop der jaren hebben meer artiesten de spuitbus opgepakt en is de kunstvorm volwassen geworden. Nu wordt streetart zelfs door de gemeente omarmd met het idee dat samenwerken beter is dan bestrijden. Het platform The Hague Street Art, waarvan ik projectmanager ben, helpt illegale graffiti tegengaan. Zo hebben we in Segbroek bijna veertig vervallen elektriciteitshuisjes van een kunstwerk voorzien en sindsdien zijn ze goed gebleven; de ongeschreven regel is dat je niet over andermans werk heen gaat. Ook zijn er drie legale oefenlocaties in de Binkhorst, in het Zuiderpark en op de Mient. Op deze goedkope en mooie manier wordt de openbare ruimte leefbaar-

der. Prachtig toch, als kunst dag en nacht toegankelijk is voor iedereen? En het werkt: fotografen komen er speciaal voor naar Den Haag, er zijn streetarttours door de stad en zelfs commerciële partijen zien de toegevoegde waarde, waardoor streetart steeds vaker verwerkt wordt in de architectuur. De mooiste plek? Daar waar de zichtbaarheid het beste is en het liefst op een zo groot mogelijk oppervlak. Een van de mooiste was de muurschildering op het Lucent Danstheater van het duo Bier en Brood: super-indrukwekkend en op zo'n drukke plek. Niet voor niets hebben ze daarmee een Benelux Street Art Award gewonnen."

'Prachtig toch, als kunst dag en nacht toegankelijk is voor iedereen?'

De stad als inclusieve ruimte

Naam: Mariëtte van Moolenbroek
Leeftijd: 47 jaar

Bijzonderheden:
zit in een rolstoel

"Den Haag noemt zich koploper in rolstoeltoegankelijkheid en dat is ten dele waar. Aan de ene kant doet de gemeente haar best, met een aparte beleidsmedewerker op dit vlak. Aan de andere kant maakt de regelgeving voorzieningen ingewikkeld. Dat heeft te maken met oude en nieuwe gebouwen. Een monumentaal pand mag niet zomaar worden aangepast. Je ziet dat er bij nieuwbouw steeds meer rekening wordt gehouden met toegankelijkheid. Helaas is er geen wettelijke plicht, waardoor kosten vaak het argument zijn om het niet te doen. Heel triest. Een voorbeeld dat wel goed heeft uitgepakt, is de boulevard. Je kunt overal het strand oprijden en de strandtenten zijn verplicht een goede ingang met rijplan-

ken voor rolstoelers te hebben. Ook de nieuwe trams en de perrons op bijvoorbeeld de Scheveningseweg zijn goed, al moet de tram met traptreden nog worden vervangen. Die voorzieningen zijn mede te danken aan de stichting Voorall, waarvoor ik onder andere meedenk over de toegankelijkheid van openbare gebouwen. Wat dat laatste betreft, is het in winkels en horeca helaas slecht gesteld. Op de Grote Markt is de samenwerking niet goed, maar bij Bleyenberg ertegenover laten ze zien hoe het moet: daar kan ik naar binnen, te zware deuren worden voor me opengedaan, en hoewel de lift vrij klein is, kan ik naar boven. Op de etage is ook het invalidentoilet. Heel fijn om je zo welkom te voelen. Als ik aanbevelingen mag doen aan ontwerpers en bouwers, zeg ik: zorg dat je gebouw voor iedereen toegankelijk is met onder andere aangepaste toiletten en liften, en betrek er in een vroeg stadium een belangenorganisatie of ervaringsdeskundige bij."

'In winkels en horeca is het helaas slecht gesteld'

Save the Date!

LOCATIE
Van Rijnweg
1D

Zaterdag 6 juli a.s. open dag

RijswijkBuiten

Voordelen van de stad
Het mooie van de natuur

Kopen of huren!
Bent u ook zo benieuwd naar de
nieuwe projecten in RijswijkBuiten?

Laat u verrassen en
kom naar de open dag.

Kijk voor meer informatie op www.rijswijkbuiten.nl

*luxe
appartementen
tussen
stad en zee*

TERRAZZO
APARTMENTS THE HAGUE

15 EXCLUSIEVE APPARTEMENTEN
VAN CIRCA 150 M² TOT 330 M²
MET GROTE BUITENRUIMTEN
EN VRIJHEID BIJ INDELING

**START VERKOOP
12 JUNI**

SCHRIJF U IN OP ONZE WEBSITE
OM OP DE HOOGTE TE BLIJVEN
EN DE UITNODIGING VOOR
HET EVENT TE ONTVANGEN:

TERRAZZO-APARTMENTS.NL

VERKOOPINFORMATIE

Steenks & van Deelen
070 34 74 433

i4 Housing
070 51 17 571

Bouwen om de mens gelukkiger te maken

Het Haagse architectenbureau LIAG bestaat een eeuw. Van het KLM-gebouw tot ROC-Mondriaan, altijd stond en staat het 'welzijn van de gebruikers' centraal.

Door Herman Rosenberg

V.l.n.r.: Thomas Bögl, Arie Albers en Erik Schotte van LIAG.
Foto: Hannah Anthonysz

Het profiel is wat minder hoog dan dat van de reuzen OMA van Rem Koolhaas en Mecanoo van Francine Houben. Toch heeft het middelgrote Haagse architectenbureau LIAG (36 medewerkers) een rijke geschiedenis en timmert het aan de weg met bijzondere en ook duurzame projecten. "Neem de inrichting en uitbreiding van het Voedingscentrum aan de Bezuidenhoutseweg, die wij doen," zegt architect en partner Arie Albers. "Daar zorgen we voor licht en ruimte met flexibel ingerichte kantoorzones. De toegepaste materialen en het meubilair zijn circulair. Wij geloven in hergebruik. Pvc komt er bij ons niet in. Dat is gif."

En inderdaad, de impressies en foto's van het Voedingscentrum tonen lichte, huiskamerachtige kantoren met veel groen. Geen donkere toestanden, gevaarlijke trappen en te veel onhandig design, waar bijvoorbeeld de renovatie van het verzamelformaat aan de Rijnstraat op uitdraaide. Project van OMA. Albers en zijn partners Thomas Bögl en Erik Schotte, die we spreken in hun kantoor aan de Koninginnegracht, lachen betekenisvol. Maar zeggen niks. Not done, het werk van collega's afkraken.

Maar die naam LIAG. Wat betekent dat nou eigenlijk? Bögl legt uit dat het oorspronkelijk een afkorting is die verwijst naar vroegere grootheden van het bureau zoals Jaap Luyt en Wouter de Jongh. "Maar nu staan de letters voor onze principes: Liefde, Innovatie, Architectuur en Geluk." Dat klinkt wat zweverig, maar heeft wel wortels in het verleden van het bureau, dat in 1919 begon onder leiding van de bekende Haagse architect Dirk Roosenburg. Dat was aan de vooravond van het Nieuwe Bouwen, een stroming die streefde naar het verbeteren van leven en maatschappij door de architectuur. Roosenburg bouwde traditioneler dan de voorgangers van die richting, zoals Oud en Dudok, maar bereikte een uitzonderlijk hoge kwaliteit. Zie bijvoorbeeld zijn KLM-hoofdkantoor aan de Plesmanweg (later ministerie van Ver-

keer en Waterstaat) en reeksen herenhuizen aan de Waalsdorperweg en de Laan van Meerdervoort (het zogeheten 'artsenrijtje').

PHILIPSFABRIEK

Op de Dag van de Architectuur is er een fietstocht langs oude en nieuwere Roosenburg/LIAG-scheppingen, zoals de uitbreiding van het Provinciehuis (1994), het voormalige KLM-gebouw (1938-1949), Dudok/ProDemos aan de Hofweg (verbouwing 2001), ROC Mondriaan in de Walddorpstraat (2011) en de voormalige Philipsfabriek op de Fruitweg (1958). Wat hier, maar ook elders opvalt, is dat het oeuvre van Roosenburg en LIAG behoorlijk slijtvast is. Het KLM-gebouw gaat een nieuw leven tegemoet als wooncomplex, de Philipsfabriek is nu een centrum voor stadslandbouw. En al is het bedrijf dat de kas op het dak exploiteerde failliet gegaan, de architectuur bleek ook hier sterk genoeg voor een tweede leven. "Wij maken gebouwen die het waard zijn om te behouden, ook als de functie verandert," zegt Erik Schotte. "Dat past ook bij onze visie op duurzaamheid. Slopen is een uiterste middel."

Ook buiten Den Haag timmerde en timmert LIAG aan de weg. Een aantal iconen wordt op de website van het bureau nader toegelicht. Een ervan is het hoofdkantoor van Philips Benelux in Eindhoven uit 1963, net als het KLM-gebouw een rijksmonument. Albers, enthousiast: "Het gebouw wordt gekenmerkt door een bijzondere constructie met draagarmen op het dak waar de verdiepingvloeren aan hangen. Dat was zo bedacht in verband met de nabijheid van het vliegveld. Als er een vliegtuig tegenaan vloog, moest het blijven staan. Nou ja, ze dachten toen niet aan een 737 of zo, maar aan de kleinere vliegtuigjes die toen op Eindhoven vlogen." Een moderne topper van het bureau is het vorig jaar voltooide Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie in Utrecht. Het is een 45.000 vierkante meter groot complex dat volledig is toegesneden op de zorg voor

Een flexibel ingerichte kantoorzone van het Voedingscentrum aan de Bezuidenhoutseweg.
Foto: Mart Stevens

kinderen. Elke ziekenkamer is in feite een appartementje. Met balkon, extra slaapruijnte en een keukentje, zodat ouders bij hun kind kunnen verblijven. Het gebouw heeft tot in de Verenigde Staten aandacht getrokken.

PROJECT TRANSVAAL

In de 'gewone' projectenlijst komen we ook nog een groot complex in Transvaal tegen, een multifunctioneel vrijetijdscentrum met woningen, zorgfuncties, winkels, horeca en onderwijs. Vijf jaar geleden ontwierp LIAG het al voor de hoek Monstersstraat/Delftselaan. Maar er ontstond politiek gedoe en er kwam een nieuw, rechtser college van B en W. De drie architecten kijken elkaar aan. Het ligt gevoelig allemaal, dat is duidelijk. Arie Albers: "Dit is een plan dat een enorme stimulans is voor Transvaal, ook voor de werkgelegenheid. We gaan er nog altijd van uit dat het er komt."

De fietstour 100 jaar LIAG architecten van HaAC begint om 11.15 uur (Lange Voorhout 102). Inschrijven is vereist: www.dvda-den Haag.nl

'De letters staan voor onze principes: Liefde, Innovatie, Architectuur en Geluk'

NIEUW
KIJKDUIN

OPEN VERKOOP DAG NIEUW KIJKDUIN

Wil jij 365 dagen per jaar een vakantiegevoel? Dat kan!
Kom 15 juni naar de Open Verkoop Dag op Nieuw Kijkduin.

Heb je interesse om op deze bijzondere plek te wonen? FRED Developers organiseert een Open Verkoop Dag op zaterdag 15 juni. Van 10.00 tot 16.00 uur is het Nieuw Kijkduinteam aanwezig in de Sales Gallery op het Deltaplein 654. Proef de sfeer, bekijk de maquette en kom onder het genot van een hapje en drankje alles te weten over all-season-badplaats Nieuw Kijkduin.

Adres **Deltaplein 654, Den Haag**

www.nieuwkijkduin.nl

De deuren zijn open

‘VS-ambassade heeft weer iets van de oude glans van Breuer’

Op de drempel van de historische binnenstad heeft Den Haag tientallen jaren langs een onneembare moderne vesting moeten stappen. Met het vertrek van de Amerikaanse ambassade naar Wassenaar kan de stad zijn ‘Breuer’ eindelijk verkennen.

Door Marc Konijn

Het was toch wel even slikken, toen Laressa Mulder van Anna Vastgoed en Cultuur op 1 maart van vorig jaar voor de eerste keer voet zette in de Amerikaanse ambassade. Buiten zag het er nog veelbelovend uit. Die vermaledijde antitankpalen waren zojuist uitgegraven en het polsdikke traliwerk was neergehaald. Het betonnen pand had zijn harnas afgeworpen en knapte er meteen al wat van op. Maar achter de gevel van de ambassade trof Mulder een decor aan dat minder vrolijk stemde.

Het is nu moeilijk voorstelbaar, vertelt Mulder, maar Marcel Breuer, de Amerikaanse architect, interieurarchitect en meubelmaker, heeft in 1959 een heel open en vriendelijk gebouw ontworpen. Het deel aan het Korte Voorhout, met bibliotheek en auditorium, was voor iedereen toegankelijk. En overal in het pand liepen prachtige zichtlijnen. De ambassade ademde transparantie. "Van dat open karakter is niets overgebleven. Overal in de ambassade waren muurtjes opgetrokken, kleine kamertjes gemaakt, vanwege een groot gebrek aan kantoorruimte."

BEVEILIGING

Een tweede ‘aanslag’ op de creatie van Breuer werd gepleegd uit naam van de beveiliging. Het eerste stapje daartoe werd in de jaren zeventig gezet, na de gijzeling in de naastgelegen ambassade van Frankrijk. Na de aanslag van 11 september 2001 was er geen houden meer aan en transformeerde het gebouw in een bunker – ook in pandig. Mulder: "Zelfs bij de lift was extra beveiliging, met tralies en gordijntjes. Op de begane grond was de receptie verplaatst naar de zijkant, dwars over die lange gang met die mooie zichtlijn."

Op die dag van de eerste wandeling door de ambassade kreeg Den Haag feitelijk zijn prachtplak aan het Lange Voorhout terug. De Amerikanen waren net vertrokken naar de Waalsdorperlaan in Wassenaar. De gemeente Den Haag wist nog niet goed wat te doen en besloot de deuren alvast open te gooien. Anna Vastgoed en Cultuur en West Den Haag kregen de taak om de stad kennis te laten maken met Breuer. Maar dan moest wel eerst ‘wat rommel’ worden geruimd. In nauw overleg met het Rijksvastgoedbedrijf is de begane grond opgeknapt: muren zijn neergegaan, lijm is van de vloer geschrapt, systeemplafonds zijn verwijderd en het auditorium is opgeknapt. Mulder: "Het gebouw was compleet leeggetrokken. Nu heeft het weer iets van de oude glans van Breuer. We hebben zelfs een kopie van de originele lampen in het auditorium gevonden en opgehangen."

RONDLEIDINGEN

Intussen worden er wekelijks rondleidingen ge-

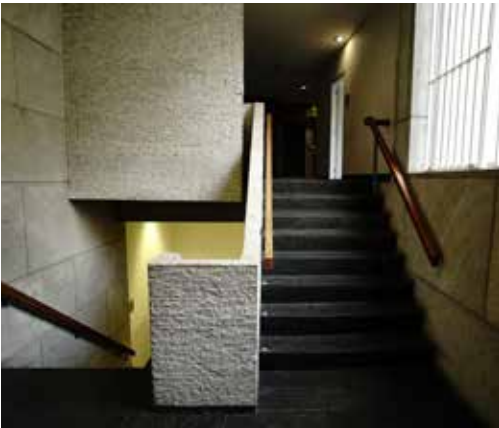

De ‘rommel’ is opgeruimd in de voormalige ambassade. Foto’s: West Den Haag

geven, zijn er exposities te zien en evenementen te bezoeken. Je kunt er een tijdelijke werkplek vinden, een vergadering beleggen. In de avonden brandt er weer licht achter de ramen, en bij de entree wappert een vlag. De creatieve breinen van West Den Haag schotelen een programma voor dat prikkelt en uitdaagt, vanuit de moderne kunst. Mulder: "Wat we heel fijn zouden vinden, is om Den Haag te laten zien waar dit gebouw voor staat, hoe bijzonder het is, heel anders dan het beeld dat veel mensen ervan hebben."

Het bijzondere zit ook in de nieuwe invulling, verzekert de beheerder van het pand. Mulder: "Wij zitten hier tijdelijk, tot het einde van het jaar, of in ieder geval tot de gemeente het pand heeft verkocht. Maar wat wij hier doen, het programma dat wij bieden, met die open houding van de modernist Breuer, waar je verrast kunt worden, dat is echt nieuw in Den Haag. Zo’n plek heeft de stad niet eerder gehad."

De voormalige Amerikaanse ambassade (Lange Voorhout 102) is het centrale informatiepunt voor de Dag van de Architectuur. Van 10.00 tot 17.00 uur zijn er rondleidingen, lezingen en een debat.

Tent op dak

Een voorbeeld van de nieuwe invulling van de ambassade is te zien op de Dag van de Architectuur. Roos Berendsen (41) zal met een tentje op het dak van de ambassade bivakkeren. "Het is mijn droom om in een tiny house te wonen, maar dan niet aan de rand van de stad, zoals meestal gebeurt, maar midden in de stad zelf, boven op een dak. Een hofje op hoogte, hoe mooi zou dat zijn? En het kan ook. In Rotterdam gebeurt zo iets al, en Den Haag heeft een enorm areaal aan daklandschap. Dat kun je vergroenen, maar je kunt er natuurlijk ook prima wonen in een tiny house. Dat zou toch een hele mooie toegevoegde waarde kunnen zijn?" Het is de bedoeling van Berendsen om van haar pogingen een documentaire te maken. "Ik hoop op de Dag van de Architectuur mensen te ontmoeten die bereid zijn om hun dak ter beschikking te stellen."

‘Het gebouw was compleet leeggetrokken’

15 JUNI

2019

ZATERDAG 10-17uur

The Hague Architecture Day
Saturday 15th of June 2019 /
Complete English programme available on
dvda-den Haag.nl

BINNENKIJKEN IN BIJZONDERE GEBOUWEN

01 Centraal informatiepunt Onze Ambassade
10.00 - 17.00 uur Rondleidingen door het gebouw, lezingen en debat
Open voor al uw vragen over het programma ♡ Lange Voorhout 102

Central information point Onze Ambassade
10.00 - 17.00 uur Tours, lectures and debate. Open for all your
questions regarding the programme ♡ Lange Voorhout 102

DAG VAN DE ARCHITECTUUR

DAG VAN DE BOUW DEN HAAG

Download het complete programma in onze eigen app.
Scan daarvoor de QR-code of ga naar dvda-den Haag.nl

Bijzondere gebouwen / Exceptional buildings

- 02**
Groene Mient
10.00, 12.00 en 14.00 uur Rondleidingen
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
📍 Limoenhof 1
- 03**
Hotel Indigo The Hague – Paleis Noordeinde
11.30, 13.30 en 15.30 uur Rondleidingen
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
📍 Noordeinde 33
- 04**
Into the wild Playscape
11.00 – 16.00 uur Open plein
📍 Grevelingenveld
- 05**
Maakhaven
13.00 – 16.00 uur Doorlopend rondleidingen
📍 1e Lulofsdwarstraat 60
- 06**
Ministerie van BZK en J&V
11.00 – 16.00 uur Rondleidingen
(voor rondleidingen in de middag,
vanaf 12 uur inschrijven in de entreehal)
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
Legitimatie verplicht
📍 Turfmarkt 147
- 07**
Ministerie van EZK & Ministerie van LNV
11.00 – 16.00 uur Rondleidingen
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
Legitimatie verplicht
📍 Bezuidenhoutseweg 73
- 08**
Ministerie van Financiën
11.00 – 15.00 uur Elk half uur rondleidingen
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
13.30; 14.30; 15.30 uur (inschrijven op de
dag zelf)
Legitimatie verplicht
Fotograferen niet toegestaan
📍 Casuariestraat 32 (achteringang)

Met dank aan Deelnemende gebouwen, architecten, SHIE, Vrienden van Den Haag, HaAC, Tim de Boer, Paul de Vries, Jelle van Boggelen, Tonko Leemhuis, Casper Vos, Hanneke Schiphorst, Melvin Kaersenhout, Platform Stad, ANNASTATE, Bewonerstours Schilderswijk, Manifestatie 100 jaar Nieuwe Haagse School, gemeente Den Haag – DSO, Welstandscommissie, fotografen, organisaties, bedrijven en bovenal onze enthousiaste vrijwilligers.

Mede mogelijk gemaakt met een subsidie van
Gemeente Den Haag, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie,
BPD Cultuurfonds, Fonds 1818, BNA.

Bouwplaatsen / Construction areas

- 16**
Fietsenstalling Koningin Julianaplein
10.00 – 16.00 uur Open Huis
Bezuidenhoutseweg / Rijnstraat
- 17**
Finest of Ockenburgh
10.00 – 16.00 uur Rondleidingen
Ockenburghstraat 45
- 18**
Herinrichting De Nieuwe Driemanspolder
11.00 – 16.00 uur Open Huis
Voorweg 135, Zoetermeer
- 19**
Onderwijs- en Cultuurcomplex
10.00 – 15.00 uur Rondleidingen
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
Schedeldoekshaven 101
- 20**
Rotterdamsebaan
(ook Landelijke opening Dag van de Bouw)
10.00 – 16.00 uur Open Huis
Laan van 's Gravenmade
- 21**
Scheveningen Noord-Boulevard
Zie dagvande bouw.nl
- 22**
Vervangen kademuren Valkenboskade
11.00 – 15.00 uur Open huis
Valkenboskade (tussen Laan van Meerdervoort
en Thomsonlaan)

Activiteiten / Activities

- 23**
Moerwijk door de ogen van ANNASTATE
11.30 en 16.00 uur Start wandeling
📍 Willem Dreespark 102
- 24**
Ooievaart (ge)bouwenvaart
14.00 uur Afvaart
Prijs: max. 12,50 pp
📍 Bierkade 18B (havenkantoor)
- 25**
Schilderswijk by Night / Bewonerstours
18.30 uur
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
Prijs: 15,-
📍 Hoefkade 11
- 26**
Street Art Run Tour Binckhorst Den Haag-
ASICS FrontRunner On Tour
15.30 uur Start
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
📍 Saturnusstraat 60
- 27**
UN(JUST) Peace Audio Fiets Tour
Zelf te doen / English only
[Meer info dvda-den Haag.nl](#)
📍 Start bij Centraal Station
- 28**
Wandeling Nieuwe Haagse School -
Door de ogen van een woonhotel bewoner
10.30 en 13.00 uur
[Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
📍 Neuhuyskade 2

Activiteiten / Activities

01 Onze Ambassade

- 📍 Lange Voorhout 102
- Lezing Wijnand Galema
10.00 uur [Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
- Fietstour hotspots en ontwikkeling
Binckhorst
11.15 en 14.15 uur
Vanaf Onze Ambassade naar de Rotterdamsebaan
- HaAC Fietstour 100 jaar LIAG Architecten
11.15 uur [Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
- Wandeling door de ogen van Stadsbouwmeester
Erik Pasveer
11.15 uur [Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
- Wandeling Vrienden van Den Haag
11.15 uur [Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
- Wandeling met leden Welstandscommissie
Den Haag
12.00 uur [Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)
- Bouw je eigen droomhuis
Kinderworkshop 4+
12.45 – 14.30 uur
- Debat Door andere ogen Ambassade in de stad
/ Platform Stad
16.00 – 17.00 uur [Inschrijven dvda-den Haag.nl](#)

Kijk voor de laatste stand van zaken op www.dvda-den Haag.nl en www.dagvande bouw.nl

Centrum Groepswonen
informatie - advies - ontwikkeling

Je wilt zelfstandig blijven wonen en je privacy behouden. Daarnaast ben je op zoek naar meer gezelligheid, betrokkenheid en geborgenheid. Moeilijk te combineren? Helemaal niet!

KOM NAAR ONZE INFORMATIEBIJENKOMSTEN

en hoor alles over de diversiteit in groepswonen in Den Haag. Iedere maand organiseren wij een middag waar we je informeren over bestaande- en nieuwe projecten en is er ruimte voor het stellen van vragen. Aanmelden via onze site www.centrumgroepswonen.nl of bellen naar 070 - 217 00 05!

Riviermarkt 2 📍 2513 AM Den Haag 📞 Telefoon 070 21 70 005
www.centrumgroepswonen.nl 📧 info@centrumgroepswonen.nl
📱 facebook.com/centrumgroepswonen

JAN DE JONG

#STOPFEYENOORDCITY

ZATERDAG 15 JUNI OPEN VERKOOP DAG NIEUW KIJKDUIN

PROEF DE SMAAK VAN WONEN AAN DE KUST

Wakker worden terwijl je de zee hoort ruisen. Na het werk met je voeten in het zand. Fietsen door de duinen. Nieuw Kijkduin geeft je 365 dagen een vakantiegevoel. Hier een appartement kopen, betekent kiezen voor het beste wat de kust te bieden heeft.

Heb je interesse om op deze bijzondere plek te wonen? FRED Developers organiseert een Open Verkoop Dag op zaterdag 15 juni. Van 10.00 tot 16.00 uur in de Sales Gallery op het Deltaplein 654. Kom, proef de sfeer, bekijk de maquette en kom alles te weten over wonen in all-season-badplaats Nieuw Kijkduin.

WINKELS, HORECA EN STRAND AAN JE VOETEN
Nieuw Kijkduin is een compleet nieuw woon- en werkgebied. In de zeven prachtige woongebouwen vind je diverse woonmogelijkheden. Van tweekamer appartementen tot grotere appartementen en penthouses. De gebouwen zijn via de Kijkduin Boulevard, de Delta Promenade en diverse pleinen met elkaar verbonden, waardoor winkels, horeca en het strand slechts een paar stappen van je huis verwijderd zijn. Elke dag een vakantiegevoel!

WONINGAANBOD NIEUW KIJKDUIN
Nieuw Kijkduin wordt gerealiseerd in twee fases.

De eerste fase is verkocht en in aanbouw. De verkoop van de appartementen en penthouses in fase 2 is gestart. Er zijn nog diverse woningen beschikbaar. Kijk ook op www.nieuwkijkduin.nl. De start bouw van fase 2 is gepland voor eind 2019. De oplevering is medio 2022.

WWW.NIEUWKIJKDUIN.NL

WILT U DUURZAAM KOSTEN BESPAREN OP UW ONROEREND GOED EN EEN GEZOND KLIMAAT IN UW WONING?

Vochtstop is de specialist op het gebied van vochtwering en vocht gerelateerde schade.

Al meer dan 30 jaar ervaring! Voor al uw vochtwering projecten van belegger tot particulier!

Deze monumentale gewelf kelder uit ca. 1750 was al meer dan 40 jaar door vocht aangetast

Na zorgvuldige analyse is een injectie plan en een renovatieplan opgesteld

Het resultaat: een droge kelder met 10 jaar garantie!

- waterdicht maken van kelders, parkeergarages en balkons
- constructieve injectie technieken
- renovatie van vloeren en vloercoatings
- beton reparatie en beton conservering
- bestrijding optrekkend vocht in muren
- verhelpen vochtige kruipruimten
- isoleren van vloeren en muren
- schade aan pleisterlagen en gevels
- onderzoek en inspectie
- uitvoering en rapportage
- 10 jaar garantie

VOCHT STOP

Nijverheidsstraat 70
2288 BB Rijswijk
T: 015-5160612
M: info@vochtstop.nl
W: www.vochtstop.nl

Andere kijk op onze wijk

We kennen ze allemaal, maar zien ze niet altijd van hun beste kant: Moerwijk en de Schilderswijk. Daarin brengen kunstenaars en buurtbewoners verandering tijdens de wandeltours op de Dag van de Architectuur.

Door Vera de Jonckheere

Nachtelijke Schilderswijk

Een avondwandeling door de Schilderswijk. Wie durft? Schilderswijk by Night toont de highlights van de Schilderswijk Bewonerstours. Itai Cohn, al vele jaren betrokken buurtbewoner, startte deze tours drie jaar geleden ter bevordering van positieve beeldvorming over de wijk en de versterking van de lokale economie. "Ik betreurde dat de berichtgeving zich veelal beperkte tot incidenten, terwijl de wijk zo veel te bieden heeft."

Om het succes van de Schilderswijk Bewonerstour te bestendigen is zo'n anderhalf jaar geleden de stichting BBIS (Bevordering Beeldvorming Internationale Samenleving) opgericht. Met behulp van Schilderswijk Bewonerstours, het stadsbrede Breaking the Walls, wijkevenementen en diverse promotionele projecten draagt deze bij aan de positieve beeldvorming over de Internationale samenleving: een pijler van de stad Den Haag. "De Schilderswijk trekt overdag steeds meer bezoekers uit andere Haagse wijken en van buiten de stad. Een volgende stap is dat mensen ook in de avonden naar de wijk durven komen, temeer daar het economische leven in de avonden zijn piek bereikt. Met de nieuwe maatschappelijke tourvariant Schilderswijk by Night leggen we een directe link naar de lokale herca. We introduceren deelnemers aan de wandeling na hun tour bij leuke restaurants en eethuisjes in de wijk." Schilderswijk by Night begint bij The Student Hotel tegenover Hollands Spoor. "Tijdens diverse bezoeken aan highlights als het Van Ostadehofje, de rijkgeschaarde Hoefkade en diverse kunstwerken wordt het boeiende verhaal verteld van de achtergrond en ontwikkeling van de Schilderswijk. Weinigen realiseren zich nog dat de basis te vinden is in de industriële revolutie." De tour staat stil bij kunstobjecten, ondernemers en bewonersinitiatieven. "De auto aan de muur, door Google gefotografeerd als een van de opmerkelijkste kunstuitingen, de Schilderswijkse bloemetjes en andere projecten waaruit de grote betrokkenheid en toewijding van Schilderswijkers blijkt."

Na afloop van de wandeling – die Itai 'een maatschappelijke tour of een behind-the-scene-tour' noemt en zo'n anderhalf uur duurt – worden deelnemers geïntroduceerd bij leuke eetgelegenheden in de wijk. Culinaire variëteit te over in de Schilderswijk.

Schilderswijk by Night staat stil bij kunstobjecten, ondernemers en bewonersinitiatieven. Foto: PR

De wandeltour Schilderswijk by Night gaat van start om 18.30 uur (Hoefkade 11) en kost € 15,00. De wandeling Moerwijk door de ogen van ANNASTATE begint om 11.30 en 16.00 uur (Willem Dreespark 102).

Tuinkabouterkunst als voorbeeld van schoonheid in Moerwijk. Foto: ANNASTATE

Kunst in Moerwijk

Het kunstenaarsinitiatief ANNASTATE verzorgt tijdens de Dag van de Architectuur een wandeling door Moerwijk. Afgelopen winter organiseerden de acht jonge Russische en Nederlandse kunstenaars al een enthousiast ontvangen winterwandeling door hun wijk, die in de jaren 1945-1960 is gebouwd. Woordvoerder Trijntje Noske: "We zijn alle acht in 2018 afgestudeerd aan de KABK. Onze vriendschappelijke samenwerking en gemeenschappelijke kunstvisie kregen een geweldige boost doordat we ons, dankzij kunstcentrum Stroom en de gemeente, konden vestigen in een oud schoolgebouw op het Willem Dreespark 102 in Moerwijk." Iedere Hagenaar kent Moerwijk, niet alleen door de klassieke Jekkers-regel 'ik zou best nog wel een keertje net als vroeger...', maar ook van Parkpop, de typisch Haagse portiekwoningen en het vele groen.

Het doel van ANNASTATE is een zoektocht naar 'de menselijke connectie in de kunst, door middel van participatieve projecten en sociale interventies'. Trijntje vat dat graag samen in voor iedereen toegankelijke taal: "We zijn voortdurend op zoek naar de schoon-

heid van Moerwijk, een wijk die vanaf de start in naoorlogs Den Haag volop in beweging is en blijft. We willen de verborgen parels in de buurt blootleggen. Niet alleen de aandacht vestigen op openbare kunststukken, maar ook en vooral op de plekken waar bewoners hun woonomgeving verfraaien én veraangename-". Dat kunnen doelbewuste ingrepen zijn, zoals muurschilderingen of etalage-installaties, maar ook toevallige creaties zoals kleurschakeringen in en om het huis of een drieluik rond een bierproducent. "Door de organisatie van bijeenkomsten en discussies aan het Willem Dreespark ontwikkelen wij ons als kunstenaars en via uiteenlopende samenwerkingsvormen hopen we bij te dragen aan de betrokkenheid en het woonplezier van Moerwijk-bewoners." Op zaterdag 15 juni vinden twee wandelingen plaats, 's ochtends en 's avonds. "De winterwandeling was met tweeën-half uur aan de lange kant; vanuit dezelfde gedachte verzorgen we nu een tocht van een uur." Naast de wandeling langs diverse opvallende objecten in de wijk is er in het gebouw van ANNASTATE een gelegenheidsexpositie van de acht kunstenaars. Aan het einde van de wandeling zijn hier tevens drankjes en (vegetarisch) eten verkrijgbaar.

'We willen de verborgen parels in de buurt blootleggen'

Quooker® CUBE

DE KRAAN DIE ALLES KAN , NU VERKRIJGBAAR BIJ DE VRIES ELEKTRO

Met de nieuwe Quooker CUBE haal je naast warm, koud en kokend water nu ook koel bruisend en gefilterd water uit de Quooker-kraan.

Kom bij ons langs voor een demonstratie en ervaar het gemak!

INTRODUCTIE-ACTIE

**Quooker en
keukenmuziek**

CADEAU

Bij aankoop
van een Quookermodel
Gratis Sonos Play:1 speaker

VAKKUNDIGE INSTALLATIE EN UITLEG VAN UW NIEUWE QUOOKER BIJ U THUIS

de Vries|elektro

Emmastraat 10 Rijswijk
t. 070 390 05 05

WWW.DEVRIESELEKTRO.NL

Kunnen makers wel in de Binckhorst blijven?

De Binckhorst moet de komende jaren een hippe woon-werkwijk worden. Maar juist de creatieve ondernemers die het bedrijventerrein aantrekkelijk maken, zijn onzeker of ze wel kunnen blijven.

Door Jeroen van Raalte

Creatief ondernemer Valentijn Hutte wil het liefst in de Binckhorst blijven. Foto: Winish Chedi

Valentijn Hutte houdt niet zomaar van zijn werkplek. Hij is er zelfs getrouwd. "Hier stond de bar van brouwerij Kompaan," wijst hij. Gekrijs van zaagmachines vult de karakteristieke loods waar Hutte samen met vier andere bedrijfjes kantoor houdt. Op de vloer haalt een vrouw een piano uit elkaar, achter in de loods worden 'tiny houses' geproduceerd. Hier werken 'makers' die de Binckhorst tot het creatieve broeinek maken dat het is. En zoals het nu wordt aangeprezen in de nieuwbouwfolders.

Want de Binckhorst staat aan de vooravond van een ingrijpende transformatie. In de komende decennia moet het bedrijventerrein veranderen in een hybride wijk, waar industrie en wonen hand in hand gaan. Vijfduizend woningen komen erbij. Het belooft een hippe buurt te worden, mede dankzij de creatieve ondernemers die hier gevestigd zijn. Alleen vreest menigeen dat straks, als de luxeappartementen eenmaal zijn verzezen, het onbetaalbaar is om nog in de Binckhorst te zitten.

"In januari moeten we weg uit deze loods," vertelt Hutte, wiens bedrijf een tijdelijk huurcontract heeft. Gerede kans dat de fraaie loods daarna wordt gesloopt, ten gunste van woningbouw. "Het is begrijpelijk, maar heel jammer. Wat ik

hier heb voor deze prijs, kan ik straks niet meer krijgen in de Binckhorst." Spijtig, want het bedrijventerrein is ideaal voor hem. Vlak bij treinstations en leveranciers. Veel werkruimte. En dat voor een habbekrats. Hutte's bedrijf bouwt grote dingen: caravans, zeecontainers, zelfs complete sportkantines. Hij hoopt dat zijn goede verstandhouding met de beheerder van de loods zijn verblijf kan redden. "Ik hoop dat ze ons laten meegroeien in de plannen en dat we nog een paar jaar hier mogen zitten."

HOGERE HUREN

De vraag of ze kunnen blijven, leeft bij meer ondernemers in de Binckhorst, zegt Kees Herweijer van bedrijvenvereniging BLF. "Bij gebiedsontwikkeling ontcom je er niet aan dat de grondprijzen omhooggaan. De huurprijzen zijn de afgelopen tijd al hoger geworden." Over bedrijfsruimte in de toekomstige Binckhorst is de BLF in gesprek met de gemeente, die een architectuurbureau laat uitzoeken welke locaties geschikt zijn. "Voor ondernemers die moeten verplaatsen betekent dit verhuiskosten en hogere huren. Dat is lastig; het wordt in ieder geval niet goedkoper. Aan de andere kant wordt de bereikbaarheid van de Binckhorst wel verbeterd."

De gemeente heeft toegezegd dat bedrijven die nu in de Binckhorst zitten, mogen

blijven. "Maar dat geldt niet voor de bedrijven die in gemeentepanden zitten," zegt Herweijer. Dat kun je de gemeente niet kwalijk nemen, stelt hij, maar voor veel van de huidige ondernemers heeft het wel gevolgen. Neem papierfabriek Jero, die al zeventig jaar van de gemeente huurt. Het bedrijfspand blijkt buiten hun medeweten te zijn verkocht aan een ontwikkelaar, dus moet het familiebedrijf weg. Ze voelen zich uitgerookt, zei de familie in AD Haagsche Courant. Gebiedsontwikkelaar BPD zoekt naar nieuwe plekken voor creatieve makers. "We zijn bezig met de tijdelijke invulling van leegstaande panden in de Binckhorst," vertelt ontwikkelingsmanager Rosalie de Boer. Via BPD kwam eerder bijvoorbeeld Kompaan in de Binckhorst terecht. Voorzichtig kijkt Valentijn Hutte al naar een andere locatie voor zijn bedrijf, mocht hij niet kunnen blijven. "In de Plaspoelpolder en plaatsen als Zoetermeer en Ypenburg is nog wel plek, maar daar heerst een heel andere 'vibe' dan hier. En het is duurder. Voor mijn bedrijf is het goed om te kunnen uitbreiden naar een grotere loods, maar creatief is het een verlies om niet in de Binckhorst te zitten."

De fietstour over hotspots in en ontwikkeling van de Binckhorst begint om 11.15 en 14.15 uur (Lange Voorhout 102).

'Wat ik hier heb voor deze prijs, kan ik straks niet meer krijgen in de Binckhorst'

De nieuwe huiskamer van de stad

De eerste gevelelementen van het Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) pronken op het Spuiplein. Met het einde in zicht vertellen de toekomstige gebruikers over wat zij vinden van hun nieuwe gebouw.

Door George Vermij

Nog heel even en Den Haag is een unieke cultuurtempel rijker. Dat mag ook wel na de lange en moeizame voorgeschiedenis die het Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC) achtervolgt. De architecten Patrick Fransen en Jo Coenen ontwierpen het gebouw en wat artist's impressions geven al een prikkelend beeld van een nieuwe, iconische ruimte. Maar wat vinden de gebruikers ervan?

Else van Ommen en Lex van den Broek werken al een tijdje bij het Koninklijk Conservatorium (KC). Van Ommen is coördinator klassieke muziek en Van den Broek is docent en hoofd van de afdeling AV-techniek. Nu zitten ze op de Juliana van Stolberglaan in een bunkerachtig complex, ontworpen door Leon Waterman. Van Ommen: "Ik heb hier nog gestudeerd en ben echt opgegroeid met dit pand, maar ik kijk erg uit naar de nieuwe situatie. Het leuke daarvan is dat onze studenten de repetities van het Residentie Orkest (RO) en het Nederlands Dans Theater (NDT) kunnen bijwonen. Fantastisch natuurlijk, als je als muzikant bij die gezelschappen terecht wilt komen." Wie het KC nu binnenstapt, ervaart een gezellige drukte van studenten die aan de balie staan of in de kantine zitten te eten. De knusheid verraaft dat het gebouw de instroom net aankan. Ze zijn daarom ook blij dat ze gaan verhuizen. Van den Broek: "Qua ruimte gaan wij er niet op achteruit, maar sommige dingen leveren wij in qua indeling. We krijgen wel hele grote muziekstudio's, die nu klein zijn. Dat betekent dat je daar ook meer kunt doen en dat is erg leuk voor de studenten, docenten en medewerkers."

'FAME'-GEVOEL

Wie de voorgeschiedenis heeft gevolgd, weet dat het ging met vallen en opstaan. De input van het KC was wel erg belangrijk en Van Ommen en Van den Broek waren al snel betrokken bij het proces. "Als je op een conservatorium werkt dan zijn er veel zaken die vanzelfsprekend voor je zijn," aldus Van Ommen. "Andere mensen staan daar helemaal niet bij stil. Neem bijvoorbeeld onze afdeling Oude Muziek. Die heeft fortepiano's die vaak van het ene naar het andere lokaal worden vervoerd. Het is niet goed als je die

instrumenten steeds op hun kant zet omdat de deur te smal is. Sommige kamers moeten daarom dubbele deuren hebben. Als ik dat tegen iemand zeg, zal die misschien reageren met: 'hoezo moet dat?' Je bent dus met een constante vertaalslag bezig." En wat vinden de studenten eigenlijk van het nieuwe pand? Van Ommen: "De nieuwe lichting is net begonnen en die is er wel erg mee bezig. Als ik ze spreek, zeg ik: ja, want jij gaat straks afstuderen in het nieuwe gebouw! Dat is natuurlijk supergaaf. En je zit veel meer in de stad, dus daar kijken ze naar uit. Ik merk niet echt dat ze het erg vinden om dit gebouw achter te laten. Ik ben wel benieuwd hoe het in de praktijk gaat worden. Als je nu de artistieke impressies ziet, lijkt het allemaal op die tv-serie 'Fame': allemaal jongens en meisjes die door het gebouw lopen met vioolkoffers, terwijl in een gang iemand gitaar speelt. Er is veel ruimte en het is erg spannend hoe zij die gaan benutten."

PLEK VOOR IEDEREEN

Naast een grote instelling als het KC zijn er ook nieuwe organisaties die een bescheiden plekje krijgen in het OCC. Muziekcentrum 1001 Nachten bijvoorbeeld. Ahmet Gür is de oprichter van dit bijzondere initiatief. "Toen ik begon had ik één doel voor ogen: het voor iedereen mogelijk maken om een muziekinstrument te spelen. Heel veel gezinnen met kinderen lopen tegen drempels aan, vooral als ze weinig geld hebben. Met 1001 Nachten proberen wij die drempels weg te nemen. Zo kunnen ze voor weinig geld een instrument kopen en geven wij muzikles op twaalf locaties, verspreid door de stad." Qua toegankelijkheid voor zijn leerlingen is Gür zeer te spreken over het OCC. "We werken nu al samen met het KC en het RO, en doen veel in het Zuiderstrandtheater. Als we straks op één plek zitten, gaat dat veel makkelijker. Het is ook een locatie die voor mijn leerlingen uit de Schilderswijk en Transvaal goed te bereiken is. Het moet ook een plek voor iedereen worden, of je nou rijk of arm bent. Dat is iets waarvoor ik me ga inzetten."

PRIKKELENDE KRUISBESTUIVING

Eric Blom werkt al meer dan zeventien jaar bij het NDT als manager productie en techniek. Hij koestert nog mooie herinneringen aan het Lucent Dans Theater dat in 2015 grotendeels werd gesloopt. "Het was een iconisch gebouw en het eerste grote project van Rem Koolhaas in Nederland. Het is ook de standaard geworden binnen de danswereld; de zichtlijnen waren optimaal en de akoestiek was perfect." Het NDT krijgt nu een mooie plek aan de

Celliste Justa de Jong van het Residentie Orkest draait

Spui-kant van het OCC. "De omvang van het complex is op dit moment nog moeilijk te bevatten, maar het wordt echt kolossaal. Ik denk dat wij zo'n tien procent van het gebouw gaan innemen. We zitten op de tweede en derde verdieping, en onze dansstudio's kijken uit op de Nieuwe Kerk. Het voordeel is dat alles bij elkaar zit: onze kantoren, maar ook het kostuumatelier, de fysio en de gym vormen een compact blok. Ook hebben we een grote productiestudio op de begane grond die achter de theaterzaal zit. Een ideale plek om te repeteren en alles tot in de puntjes af te monteren. Straks kunnen we van de studio rechtstreeks het toneel op." Naast die nieuwe functionaliteit heeft het gebouw voor Blom een uniek potentieel. "De combinatie van een conservatorium en al die gezelschappen op één plek komt nergens voor. Je hebt wel zoiets als TivoliVredenburg in Utrecht. Dat is een groots muziekgebouw met veel verschillende zalen, maar daar zitten geen gezelschappen en er is ook geen school. Het OCC heeft daarom een uitzonderlijke positie die kan zorgen voor een prikkelende kruisbestuiving. Ik stel me voor dat het gebouw je verleidt tot het zoeken naar inspiratie omdat het zo dynamisch is."

EENGEZINSWONING

Het RO zit op dit moment verspreid door de stad. Celliste Justa de Jong kan zich de tijd in de Dr Anton Philipszaal nog goed herinneren. "Voordat ik bij het RO speelde, had ik als

alvast warm op haar nieuwe werkplek. Foto: Jorieke de Vet

student een bijbaan als publieksassistent. In de praktijk kwam dat neer op jassen aannemen bij de garderobe en achter de koffiebalie staan. Dat was erg leuk en ik kende daarom veel bezoekers. De Dr Anton Philipszaal zag er vanbuiten leuk uit, maar binnen was het wel behelpen. Achter de concertzaal was het klein en niet echt praktisch ingericht." Voor De Jong is het nieuwe complex een schitterend vooruitzicht. "Het voelt alsof wij weer ons eigen huis krijgen. Ik verheug me ook op de komst van een kleine ensemblezaal waar we kamermuziek kunnen spelen. En dan is er nog de samenwerking met de andere organisaties die er zitten. Als ik aan het nieuwe gebouw denk, zie ik een eengezinswoning voor me: iedereen heeft zijn eigen kamer, maar er zijn ook ruimtes waar je samenkomt en mooie dingen kunt doen."

De Jong verheugt zich ook op het grote stadscafé en ziet zichzelf daar al koffiedrinken met haar collega's. "Wij hebben het er nu al over dat we gezellig in de stad zitten en daar kunnen winkelen. En ons publiek hoeft nu veel minder moeite te doen om ons te horen. Laatst zei een collega wel dat hij benieuwd is naar de bijnaam die het gebouw krijgt. OCC klinkt zo saai en mensen verzinnen sowieso iets anders, zoals het IJspaleis of het Strijkijzer. Wij gaan het meemaken."

Tussen 10.00 en 15.00 uur zijn er rondleidingen op de bouwplaats van het OCC (Schedeldoekshaven 101), ook onder begeleiding van de architect. Inschrijven is vereist: www.dvda-den Haag.nl.

'Als je nu de artistieke impressies ziet, lijkt het op die tv-serie Fame'

- Else van Ommen, KC

'Het moet een plek voor iedereen worden, of je nou rijk of arm bent'

- Ahmet Gür, 1001 Nachten

Ik zie een eengezinswoning voor me: iedereen zijn eigen kamer, maar ook ruimtes waar je samenkomt' - Justa de Jong, RO

MAAK HET MEE!

OPEN DAG ^{VAN} _{DE} BOUW

ZATERDAG 15 JUNI
dagvandebouw.nl

Normaal is een bouwlocatie verboden toegang, maar op de Dag van de Bouw kun je allerlei bouwlocaties bezoeken verspreid over heel Nederland. Kom naar de Open Dag van de Bouw, ontdek hoe innovatief de bouw tegenwoordig is, en beleef hoe leuk het is om in de bouw te werken. Bekijk op dagvandebouw.nl welke bouwprojecten bij jou in de buurt open gaan, net als de projecten hieronder.

Maak het mee op 15 juni!

Rotterdamsebaan, Den Haag

Een nieuwe weg die de snelwegen (A4/A13) en de Centrumring van Den Haag met elkaar verbindt.

Finest of Ockenburgh, Den Haag

Vijf duurzame appartementen-gebouwen waarbij gebruik gemaakt wordt van hout en lichte, natuurlijke materialen. Alle huizen zijn op de zon gericht en gebruiken zonne-energie.

Ondergrondse fietsenstalling Kon. Julianaplein, Den Haag

Bij station Den Haag Centraal komt een ondergrondse fietsenstalling met plek voor 8.500 fietsen.

Onderwijs- en Cultuurcomplex, Den Haag

Het nieuwe onderkomen van Dans- en Muziekcentrum Den Haag, Nederlands Danstheater, het Residentie Orkest en het Koninklijk Conservatorium

De Dag van de Bouw wordt mogelijk gemaakt door:

